

# OKUL DENEYİMİ I DERSİNDEN ÖĞRENCİLERİN BEKLENTİLERİ VE BU BEKLENTİLERİN KARŞILANMA DÜZEYİ

Rüştü YEŞİL\*

Nihat ÇALIŞKAN\*\*

## Özet

*Okul Deneyimi I dersi, öğretmen yetiştirme sürecinin hemen hemen başında yer alan bir derstir. Genel olarak amacı, öğretmen adaylarını neye aday oldukları konusunda bilgilendirmektir. Gelecekte öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak alacakları derslere daha bilinçli yaklaşımları için bu ders, öğrenciler açısından önemli bir fırsattır. Bu çalışmanın ana problemi ve genel amacı, öğrencilerin Okul Deneyimi I dersinden bilişsel, duyuşsal ve davranışsal beklentilerini ve bunların karşılanma düzeyini belirlemektir. Çalışma ile ilgili veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formunun, Kırşehir Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerine uygulanması ile elde edilmiştir. Anket formu, beklentileri ve beklentilerin karşılanma düzeylerini belirlemek için sürecin başında ve sonunda olmak üzere iki kez uygulanmıştır. Verilerin çözüm ve yorumlanmasında aritmetik ortalama, t testi ve pearson's r değerlerinden yararlanılmıştır. Çalışma sonunda Okul Deneyimi I dersinin, gözlemci beklentilerini karşılamadığı, beklentilerle karşılanma düzeylerinin yüksekten düşüğe doğru duyuşsal, davranışsal ve bilişsel boyutlar şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Ayrıca belirtilen boyutlar arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Boyutlar arasındaki en güçlü ilişki duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasındadır.*

**Anahtar sözcükler:** Öğretmen yetiştirme, okul deneyimi, beklenti, formasyon dersleri

## Abstract

*"School Experience I" lesson gets almost the first place in Turkish teacher training system. It generally aims to inform the candidates about what sort of a job they are supposed to have. This is an important opportunity for the students since it makes them have a more conscious approach towards the lessons they will study with related to the teaching profession. The main aim of this study is to determine the cognitive, sensational, and behavioural expectations of the students and their satisfaction level with respect to the "School Experience I" lesson. The data in the study was obtained through the application of the questionnaire developed by the researchers to the first-year students from different departments in Kırşehir Educational Faculty. The questionnaire was applied twice, at the beginning and at the end of the process, to determine the expectations and the satisfaction level. For the analysis and evaluation of the data, arithmetic mean, t test and pearson's r values were utilized. As a conclusion of this study, it is found that the "School Experience I" lesson does not satisfy the observer expectations and the satisfaction levels and that the expectation and satisfaction levels are in order from higher to lower as cognitive, sensational, and behavioral dimensions respectively. Moreover, it is seen that there is a meaningful and positive correlational among the dimensions mentioned. The strongest relation in the among these dimensions is the one between the sensational, and behavioral dimensions.*

**Key words:** Teacher training, school experience, expectation, training education lessons

---

Yazışma adresi: \*Yard. Doç. Dr. Rüştü Yeşil, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, rustu@gazi.edu.tr. \*\*Öğr. Gör. Dr. Nihat Çalışkan, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, cnihat@gazi.edu.tr.

Öğretim sürecinin planlayıcısı ve uygulayıcısı olması nedeniyle öğretmen, eğitim sistemi içerisinde belirgin bir öneme sahiptir. Birey ve bireylerden oluşan toplumu, biçimlendirme ve yönlendirme gücüne sahip bu meslek, insanlık tarihi boyunca önemini hiçbir dönem kaybetmemiştir. Öğretmenler, görev ve sorumluluklarında bazı değişimler olmakla birlikte eğitim sisteminin motoru olma özelliğini korumuşlardır. Bu nedenle öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin önemli bir yönünü oluşturur. Türkiye’de öğretmen yetiştirme sistemi üzerinde son yapılan, çok yönlü ve kapsamlı değişiklik, “YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi” çerçevesinde, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile ilgili proje sonunda yapılan değişikliklerdir.

Pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de öğretmenlik eğitiminin bilgi kazandırma ve uygulama olmak üzere iki temel yönü vardır. Bunlardan birinin diğerine tercih edilmesi mümkün değildir (Kıncal, 2004:26; Aykaç, 2004:40-41). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sisteminin program boyutu incelendiğinde dikkati çeken en önemli yönlerden biri, öğretmenlik uygulamalarına önceki programlara göre daha çok ağırlık verilmesidir (Akyüz, 1997:330-333; Dönmez, 2001:20; Anonim, 1999:1; Anonim, 2002:9; Sağlam ve Sağlam, 2004:19; Aykaç, 2004:38). Bu anlayış çerçevesinde şekillenen eğitim fakültesi programında, öğretmenlik deneyim ve uygulamalarına önceki programlara göre daha çok yer ve zaman ayrıldığı görülmektedir. Okul Deneyimi I (1/4/3), Okul Deneyimi II (1/4/3) ve Öğretmenlik Uygulaması (2/6/5) dersleri aracılığıyla öğrenciler, hizmet öncesi eğitim süreçlerinde, öğretmenlik mesleğini daha yakından tanımaktadırlar. Bunlar arasında Okul Deneyimi I ve II dersleri gözleme, Öğretmenlik Uygulaması ise uygulamaya dönük dersler niteliğindedir.

Bu derslerin önemli bir özelliği de, ağırlıklı bölümünün, belirlenmiş olan okullarda uygulamalı olarak yürütülüyor olmasıdır. Bu dersler aracılığıyla öğretmen adayları, aday oldukları mesleğin niteliklerini, gerçek ortamlarda, gerçekçi yaklaşım ve uygulamalarla öğrenme imkânlarına kavuşmuşlardır (Uslu, 2001: 29). Yeni yapılanmanın temelinde, kimi mesleklerde olduğu gibi, uygulama boyutu olmadan kuramsal bilginin etkili olmadığı düşüncesi yatmaktadır (Anonim, 1998:1; Sağlam ve Sağlam, 2004:20).

Uygulamalara zemin oluşturmak ve destek vermek üzere 1998’de YÖK ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından fakülte-okul iş birliği sistemi ile öğretmen eğitiminde uygulanması öngörülen Türk akreditasyon sistemi oluşturulmuştur. Böylelikle okul öğretmenleri, öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları etkinliklerine daha fazla katılmaya başlamışlardır (Anonim,1999:1; Anonim, 1998:1).

Belirtilen derslerden birinin öğretmen yetiştirme sürecinin başı denilecek bir döneme yerleştirilmiş olması, önceki programlarda rastlanılmayan bir uygulamadır. Bu uygulama, tamamen farklı bir yaklaşımın ürünüdür. Uslu’ya (2001:35) göre bu, yanlış bir düzenlemedir. Ona göre bu ders üçüncü sınıfa yerleştirilmelidir. Böylelikle Okul Deneyimi II dersi ile arasında bir kopukluk olmasının önüne geçilebilecektir. Yine Gürbüz Türk

(2000:171) de yaptığı araştırma sonunda, öğretmen adaylarının %25,7'sinin bu dersin dördüncü yarı yılda yapılmasını istediklerini belirlemiştir. Oysa 3 kredi/saatlik “Öğretmenlik Mesleğine Giriş” dersi ile öğretmenliği teorik olarak tanıyan öğretmen adaylarına, hemen ardından bu mesleği, doğal ortamı olan okullarda tanıma fırsatı verilmesi daha doğru bir uygulamadır. Çünkü böyle bir uygulama ile öğretmen yetiştirme sürecinin sonunda varılacak nokta, öğrencilere sürecin başında gösterilmiştir. Böylelikle geriye kalan üç-dört yıllık sürenin bu mantık içerisinde değerlendirilmesi ve sürecin daha verimli kılınması sağlanabilir. Bu uygulama ile bir anlamda öğrencilerin, gözleyerek ve yaşayarak, eğitimin önemli ilkelerinden biri olan hedeften haberdar edilmesi sağlanmaktadır. Bu nedenle, gelecekte öğretmenlikle ilgili alacakları derslere daha bilinçli yaklaşımları, ihtiyaçlarını sağlıklı bir şekilde belirleyebilmeleri için Okul Deneyimi I dersi ve bu dersin 1. sınıfa yerleştirilmiş olması önemli bir fırsattır.

Okul Deneyimi I dersinin genel olarak amacı, neye aday oldukları konusunda öğretmen adaylarını bilinçlendirmektir (Anonim, 2001:52; Anonim, 1998:33; Buyurgan, 2001:33). Bu bilinçlendirme işlemi, son yıllarda en çok ilgi gören aktif öğrenme (Açıkgöz, 2004:1) yaklaşımı çerçevesinde yaşayarak ve gözleyerek yürütülmektedir. Öğretmenlerin nasıl bir ortamda, hangi ihtiyaç ve zorluklar içinde çalıştıkları, yüklendikleri görev ve sorumluluklar, muhatap oldukları kitlenin özellikleri konusunda öğretmen adaylarının bilinçli hâle gelmelerini sağlamaktır.

Okul Deneyimi I dersi ile, öğretmen adaylarının (1) okulun örgütsel yapısını, işleyişini ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımaları, (2) okulun yönetimi ve okuldaki işler ile okulda bulunan kaynaklara ilişkin bilgi sahibi olmaları ve (3) sınıf ortamında ve okuldaki diğer etkinlikleri gözlem yoluyla tanımaları amaçlanmaktadır. Bu ders kapsamında yer alması önerilen başlıca etkinlikler; dönem planı, öğretmenin okuldaki bir günü, öğrencinin okuldaki bir günü, bir öğrencinin incelenmesi, öğretim yöntemleri, yan branştaki öğretim yöntemleri, derslerin gözlenmesi, yan branşta derslerin gözlenmesi, dersin yöntemi ve sınıf kontrolü, soru sormayı gözlemleme, okulda araç-gereç ve yazılı kaynaklar, okul müdürü ve okul kuralları, okul ve toplum, mikroöğretim teknikleri, okul deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi (Anonim, 1998:33-34; Anonim, 2001:52; Buyurgan, 2001:35-37) şeklinde on beş başlık altında sıralanmıştır.

Amacı ve içeriği göz önüne alındığında Okul Deneyimi I dersi, yöntem olarak gözlem ve görüşmenin baskın olarak kullanıldığı ve aktif öğrenme yaklaşımına göre uyarlanmış bir yapı göstermektedir (Anonim, 1998:33; Selçuk, 2000:2; Açıkgöz, 2004:17). Gözlem, en genel anlamıyla, kendiliğinden oluşan ya da bilinçli olarak hazırlanan durumları, belirledikleri sırada ve koşullar içerisinde incelemektir.

Tüm bilim dallarında bilgi toplamak için gözlem tekniği kullanılmaktadır. Her bilim dalı araştırmaya gözlemle başlamakta ve ulaştığı sonuçların geçerliğini kanıtlamak üzere yine gözleme başvurmaktadır (Sencer, 1989:63; Karasar, 1999:157; Yıldırım ve Şimşek, 2000:124; Selçuk, 2000:1). Kimi zaman gözlem tekniklerinden biri olarak kabul edilen görüşme ise, bir konu hakkında hazırlanan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden bilgi

almaktır. Görüşme, en eski gözlem tekniği olarak bilinmektedir (Aziz, 1994:84-85). Her iki yöntem de sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bir öğretim yöntemi olarak gözlem, belli eğitsel amaçları gerçekleştirmek için herhangi bir olay ya da varlığı, hazırlanmış plan doğrultusunda incelemektir. Öğrencilerin eşya, olay ve varlıklar hakkında doğrudan bilgi edinmelerini ve bilimsel araştırma ile ilgili temel becerileri kazanmalarını sağlayan etkin bir yoldur (Taşdemir, 2003:168; Büyükkaragöz ve Çivi, 1997: 98; Binbaşoğlu, 1988:125-126). Gözlemciler, kimi zaman görülmeyen ya da fark edilmeyen, açıklama gerektiren bazı durumlar için de ilgili kişilerle, daha önceden hazırlanan sorular çerçevesinde konuşmalar yaparak görüşme yöntemini kullanırlar.

Okul Deneyimi I dersi çerçevesinde bakıldığında, bir öğretim yöntemi olarak gözlemin amacının, öğretmen adayının sürecin başında kendini değerlendirmesine, ihtiyaçlarını belirlemesine yardımcı olmak ve alacağı öğretmenlik formasyonu derslerine istekli, bilinçli ve kontrollü yaklaşması için geleceğine ışık tutmak olduğu söylenebilir.

Ayrıca birçok eğitimcinin paylaştığı, gözlem becerisinin iyi bir öğretmende bulunması gereken temel becerilerden biri olduğu düşüncesi (Binbaşoğlu, 2004:7; Kıncal, 2004:32; Taşdemir, 2003:168-169; Beydoğan, 2001:109; Selçuk, 2000:5), gözlemin bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı Okul Deneyimi I dersine, öğretmen adayları açısından ayrı bir önem katmaktadır. Bu ders aracılığıyla öğretmen adaylarının, bilinçli ve başarılı gözlem yapma becerileri de gelişmektedir.

Tüm dersler için olduğu gibi Okul Deneyimi I dersi için de aslolan, öğrencilerin bu dersten en iyi şekilde yararlanabilmeleri ve yukarıda belirtilen amaçlara ulaşabilmeleridir. Bunun için önemli bir ön gereklilik, Okul Deneyimi I dersi sürecine çağdaş eğitim anlayışının yansıtılmasıdır. Çağdaş eğitim anlayışının en önemli göstergelerinden biri, öğrenci merkezli bir yaklaşımı esas almasıdır (Özden, 1998:27; Kıncal, 2004:162; Senemoğlu,1997:388). Öğrenci merkezli yaklaşım, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, seviye ve beklentilerinin; öğretimi planlama, yürütme ve değerlendirme aşamalarında belirleyici etken olarak dikkate alınmasını gerektirmektedir (Senemoğlu,, 1997:385). Bu anlayış çerçevesinde, çağdaş öğretmenlik eğitiminde kullanılması gereken yaklaşımlardan biri konuya öğretmen adayının perspektifinden bakabilmektir (Kıncal, 2004:27). Buna göre öğretmen yetiştirme süreci; öğrencilerin bakışı, ihtiyaçları ve beklentileri gibi yönlerden değerlendirilmeli ve elde edilen sonuçlar çerçevesinde yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Ders sürecine gözlemci olarak katılan öğrenciler, kendi öğrenim geçmişleri ve I. yarı yıl “Öğretmenlik Mesleğine Giriş” dersinde aldıkları teorik bilgiler çerçevesinde Okul Deneyimi I dersine bazı beklentilerle başlamaktadırlar (Anonim, 1998:13). Bu beklentilerin önemli bir kısmı, Okul Deneyimi I dersinden daha etkili yararlanabilme yolları ile ilgilidir. Öğretmen adayları, kendilerine meslek olarak seçtikleri öğretmenliği en iyi şekilde tanıma ve dersi başarıyla tamamlama kaygısı içerisindeyler. Okul deneyiminde yapacakları gözlemler, gelecek yaşamları için bir dönüm noktası olabilecek kararlar almalarına, ileride alacakları öğretmenlik eğitimi derslerine daha bilinçle yaklaşımlarına etki edecektir. Nitekim Uslu (2001:34) tarafından yapılan bir

araştırmada, Okul Deneyimi dersleri ile birlikte adayların öğretmenlik mesleği ile ilgili tutumlarında netleşmelerin olduğu belirlenmiştir. Ona göre bunun önemli bir nedeni, öğretmenlik mesleği ile ilgili bir eğitim sürecinden geçmemiş, gerçek ortamında mesleğin gereklerini gzlememiş bireylerin mesleğe ilişkin algı ve tutumlarının, sosyal çevrenin değer yargılarıyla beslenmiş olmasıdır (Uslu, 2001:32). Tutumlardaki bu netlik, ğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim süreçlerine ilişkin daha gerçekçi ve sağlıklı kararlar almalarını beraberinde getirebilir.

Okul deneyimi sürecine katılan bireylerin genel olarak gözlem tekniği ve gözlenecek olay ya da durumlar hakkında bilgi ihtiyaı içerisinde bulunmaları, bu beklentilerinin önemli bir boyutunu oluşturur. Gözlemin başarıyla gerçekleşmesi için öğrencilerin bu konularla ilgili bilgilenme ihtiyaçları karşılanmalıdır. Zira neyi, niçin gözlediğini ve nasıl gözlemesi gerektiğini bilmeyen gözlemcilerin yaptıkları gözlemin geçerli ve güvenilir olması ve bu süreçten etkin olarak yararlanması beklenemez (zgven, 1988:222; Selçuk, 2000:15; Büyükkaragöz ve ivi, 1997:101; Kıncal, 2004:86). Bu nedenle, Okul Deneyimi I dersinin yapı ve özellikleri, okul ve sınıfların şartları, gözlem yönteminin niteliği ve gözlem süreci, okul kuralları gibi konularda aday öğretmenlerin bilgilenme beklentilerini karşılamada danışman, rehber ğretmen ve uygulama okulu yöneticilerine görev düşmektedir.

Ayrıca süreçte aday öğretmenlerin kendilerini rahat hissetmeleri, güven içerisinde olmaları, korku ve tedirginlikten uzak bulunmaları, vresindekilere inanmaları ve güvenmeleri, sürecin sağlıklı ve verimli geçmesi için gerekli bir başka yndr. Bu duyuşsal özellikler yönüyle de Okul Deneyimi I dersi sürecinde ilişkide bulunacakları kişilerden aday öğretmenlerin belirli beklentiler içerisinde olmaları olağan bir durumdur. Bu dersten en iyi şekilde yararlanabilmeleri için aday öğretmenlerin bu beklentileri; danışman, rehber ğretmen ve uygulama okulu yöneticisi, ilköğretim ğrencisi ve diğer aday öğretmenler tarafından olabildiğince karşılanmaya çalışılmalıdır. Çünkü aday öğretmenlere karşı ğretim elemanları tarafından takınılan tavırların niteliği, onların öğretmenlik mesleğine karşı olan tutum ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir (Saracaloğlu ve arkadaşları, 2004:25). Aksi durumda kendilerini sürekli baskı altında ve tedirginlik içerisinde hisseden, yalnızlık ve başıboşluk hissine kapılan aday öğretmenlerin sağlıklı gözlem yapmaları büyük ölçüde engellenir.

Gözlem sürecinde aday öğretmenlere, ilişki içerisinde bulundukları bireylerin, söylem ve eylemleri ile yardımcı olmaları gerekir. Öğretme adaylarına, gözlem süreci ile ilgili açıklamalar yapılmalı, adaylar karşılıklı görev ve sorumluluklar hakkında bilgilendirilmeli, karşılaşılan güçlükleri aşmada onlara yardımcı olunmalı, yapabilecekleri yanışlar karşısında hoşgrl davranılmalıdır. Ayrıca bu yanışlıklarla ilgili olarak düzeltme çalışmalarında bulunulmalı, gerektiğinde yönlendirmeler yapılmalı, kendi davranışları ile onlara örnek olunmalıdır. Aday ğretmenlerin Okul Deneyimi I dersinden en iyi şekilde yararlanabilmesi için ilgili kişiler g ve iş birliği yapmalıdırlar.

Bu açıklamalar ışığında gözlemci olarak Okul Deneyimi I dersine katılan aday öğretmenlerin, belirli bilişsel, duyuşsal ve davranışsal beklentilerle sürece başladıkları söylenebilir. Ders sürecinin ağdaş ve bilimsel

bir zemine oturtulması ve aday öğretmenlerin bu süreçten en iyi şekilde yararlanabilmeleri, onların beklentilerinin doğru belirlenmesi ve bu beklentilerin olabildiğince karşılanması ile doğrudan ilişkilidir. Ders sürecinin, aday öğretmenlerin beklentileri de dikkate alınarak düzenlenmesi, hem verimliliğin hem de çağdaşlık ve bilimselliğin önemli bir gereğidir. Bu nedenle Okul Deneyimi I dersinin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesinde temel ölçütlerden biri olarak kullanılmak üzere; aday öğretmenlerin öğretim sürecinden beklentilerinin ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin doğru olarak belirlenmesi önemlidir.

Bu araştırma genel olarak, Okul Deneyimi I dersinin verimli olarak geçmesi için, gözlemci öğrencilerin hangi beklentilerle sürece katıldıklarını ve bu beklentilerinin ne düzeyde karşılandığını belirlemek üzere yapılmıştır. Bu konu aynı zamanda, böyle bir programın hazırlanma ve uygulanma zeminini oluşturan Millî Eğitimi Geliştirme Projesi'nin de öngördüğü bir çalışma niteliğindedir. Çünkü bu projenin uygulanmasına ilişkin yapılması istenilen çalışmalar arasında, uygulamaların sürekli olarak değerlendirilmesi de bulunmaktadır (Anonim,1998:2). Ayrıca Çakmak (2000:190), yerli ve yabancı birçok araştırma sonucundan yola çıkarak, okul uygulamaları çerçevesinde aday öğretmenlerin sorunlarını, karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye dönük araştırmalar yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Böylelikle uygulama okullarında yürütülen öğrenme-öğretme sürecinin daha etkili ve verimli hâle getirilmesi için yapılması gereken düzenlemeler doğru olarak belirlenebilecektir.

### **Problem Cümlesi**

Okul Deneyimi I dersinin genel içeriğini oluşturan gözlem sürecine dönük olarak, aday öğretmenler ne tür beklenti içerisindeyler ve onların beklentileri ne düzeyde karşılanmaktadır?

### **Alt Problemler**

Temel problemi belirtilen bu çalışmanın alt problemleri şöyle sıralanabilir:

Okul Deneyimi I dersinin verimli bir şekilde geçmesi için aday öğretmenler;

1. Bilişsel boyutta hangi beklentilere ne düzeyde sahiptirler ve bu beklentileri ne düzeyde karşılanmaktadır?
2. Duyuşsal boyutta hangi beklentilere ne düzeyde sahiptirler ve bu beklentileri ne düzeyde karşılanmaktadır?
3. Davranışsal boyutta hangi beklentilere ne düzeyde sahiptirler ve bu beklentileri ne düzeyde karşılanmaktadır?
4. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasında nasıl bir ilişki vardır?

### **Araştırmanın Amacı**

Araştırmanın amacı, alt problemlerde yer verilen sorulara cevaplar bularak, öğretmen yetiştirme sürecinde Okul Deneyimi I dersinin daha verimli bir şekilde değerlendirilebilmesi için alınabilecek önlemleri belirlemek ve buna dönük öneriler geliştirmektir.

### **Araştırmanın Önemi**

Okul Deneyimi I dersinde aday öğretmenlerin iyi bir gözlem yapabilmek için gerekli gördükleri özelliklerin neler olduğunun ve öğretim sürecinin bu özelliklere ne düzeyde sahip bulunduğunun belirlenmesi, dersin amacına ulaşması için gerekli önlemlerin alınması açısından önemlidir. Bu araştırma aday öğretmenlerin, yararlı bir gözlem yapabilmek için gerekli gördükleri ortamın nasıl olduğunun ve gözlem sürecinin bu özelliklere ne düzeyde sahip bulunduğunun belirlenmesine katkı sağlaması açısından önemli kabul edilmektedir. İleriki dönemlerde bu sürecin daha sağlıklı ve verimli olarak yapılandırılması için gerekli önlemlerin alınmasına yardımcı olacak birtakım bilimsel bulguları sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca çalışmanın, bu konudaki mevcut bilgi birikimine yeni bilgiler katması, yapılabilecek farklı çalışmalar için ön fikir oluşturması beklenmektedir. Bu anlamda “YÖK-Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi”nin uygulanabilirlik düzeyine ilişkin kısmî bir dönüt oluşturabilecek bir çalışma olması nedeniyle de önemli kabul edilmektedir.

### **Araştırmanın Sınırlıkları**

Araştırma;

1. Okul Deneyimi I dersi,
2. Aday öğretmenlerin, Okul Deneyimi I dersinde iş birliği içerisinde olması gereken kişilerden bilgi, tutum ve davranış boyutlarındaki beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanabilme düzeyi,
3. Kırşehir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören sınıf öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği programı birinci sınıf öğrencileri ve
4. 2003-2004 akademik yılı ile sınırlıdır.

### **Tanımlar**

**Okul Deneyimi I Dersi:** Eğitim Fakültesi I. sınıf öğrencilerinin aldıkları ve okullarda gözlem şeklinde yürütülen ders.

**Aday Öğretmen (Gözlemci):** Okul Deneyimi I dersi çerçevesinde ilköğretim okullarında gözlem yapan Eğitim Fakültesi birinci sınıf öğrencileri.

**Danışman:** Aday öğretmenleri Okul Deneyimi I dersine götüren ve çalışmalarını denetleyen eğitim fakültesinde görevli öğretim elemanı.

**Rehber:** Aday öğretmenlerin ilköğretim okullarında derslerine katıldığı ve okul içerisindeki davranışlarından sorumlu, onlara öğretmenlik mesleğini tanıtmakla görevli öğretmenler.

**Yönetici:** Okul Deneyimi I dersi için aday öğretmenlerin gittikleri ilköğretim okullarının yöneticileri

**Öğrenci:** İlköğretimde öğrenim gören öğrenciler.

**Beklenti:** Aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersi ile ilgili kişilerden bilgi, tutum ve davranış boyutlarındaki istekleri.

## **Yöntem**

### **Araştırma Modeli**

Araştırma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Eğitim fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin Okul Deneyimi I dersi çerçevesinde birlikte bulundukları kişilerden bilgi, tutum ve davranış boyutlarındaki beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma düzeyi arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır.

### **Evren**

Araştırmanın çalışma evrenini, Kırşehir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören toplam 905 1. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin 362'si sınıf öğretmenliği, 202'si sosyal bilgiler öğretmenliği, 205'i fen bilgisi öğretmenliği ve 126'sı Türkçe öğretmenliği programlarında öğrenim görmektedir.

### **Örneklem**

Araştırmanın örneklemi, Kırşehir Eğitim Fakültesinin farklı programlarının 1. sınıflarında öğrenim gören 453 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubu, çalışma evreninin %50'sini oluşturmaktadır. Örneklem, farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin genel içerisindeki oranı dikkate alınarak tesadüfî örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Sonuçta, programlara göre sınıf öğretmenliğinden 181, sosyal bilgiler öğretmenliğinden 101, fen bilgisi öğretmenliğinden 103, Türkçe öğretmenliğinden ise 63 öğrenci örnekleme alınmıştır.

### **Verilerin Toplanması, Çözümü ve Yorumu**

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Aday Öğretmenlerin Okul Deneyiminden İstek ve Beklentilerini Belirleme Anketi” ve “Aday Öğretmen Beklentilerinin Karşılanma Düzeyini Belirleme Anketi” ile elde edilmiştir.

### **Veri Toplama Aracının Hazırlanması**

Anket hazırlanmadan önce çalışma evreninin %5'ini, örneklemin ise %10'unu oluşturacak şekilde farklı programlarda öğrenim gören 45 öğrenciye açık uçlu “Okul deneyiminin sizin açınızdan daha yararlı olması için neler bekliyorsunuz?” sorusu yöneltilmiş ve beklentilerini yazmaları istenmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak beklentiler; bilgi, tutum ve davranış boyutları olacak şekilde dereceli anket sorusu formatına dönüştürülmüştür. Derecelemeler, “tamamen istiyorum”, “istiyorum”, “kısmen istiyorum”, “pek istemiyorum” ve “hiç istemiyorum” seçeneklerinden oluşmuştur.

Taslak niteliğinde hazırlanan anket formunun güvenilirliğini test etmek üzere bu anket, öncelikle farklı programlarda öğrenim gören 90 öğrenciye uygulanmıştır. Ön uygulama sırasında öğrencilerden, dikkatlerini çeken ifade bozukluklarını, anlatım güçlüklerini belirtmeleri ve bunları kendilerince düzeltmeleri istenmiştir. Ön uygulama sonunda anketin güvenilirlik testi Cronbach alpha katsayısı belirlenerek yapılmış ve güvenilirliği düşük sorular formdan çıkarılmıştır. Güvenirliği 0.70'den yüksek olan sorular üzerinde, öğrencilerin belirttiği imlâ

hataları giderilmiştir. Anket formuna, aynı fakültede görev yapan uzmanların görüşleri de alınarak son hâli verilmiştir.

Son hâliyle anket formu, istek ve beklentilerin 13'ü bilgi, 13'ü tutum ve 13'ü davranış boyutunda yer alan 39 kapalı uçlu, bir tane de açık uçlu olmak üzere toplam 40 sorudan oluşmuştur. Anket formunun boyutlara göre Cronbach alpha güvenirlik katsayısı, bilişsel beklentiler boyutu için 0.7723, duyuşsal beklentiler boyutu için 0.8106, davranışsal boyutu için 0.7793 ve geneli için 0.8895 olarak belirlenmiştir.

Beklentilerin karşılanma düzeyini belirlemeye dönük kullanılan anket formu da ilk formun içerdiği sorulardan oluşmaktadır. Yalnızca cevap seçenekleri “tamamen karşılandı”, “karşılandı”, “kısmen karşılandı”, “karşılanmadı” ve “hiç karşılanmadı” şeklinde değiştirilmiştir. Soru kökleri de bu cevap seçeneklerini gerektirecek şekilde düzenlenmiştir. Bu formun Cronbach alpha güvenirlik katsayısı da boyutlara göre; bilişsel boyutu için 0.8162, duyuşsal boyutu için 0.9371, davranışsal boyutu için 0.8024 ve geneli için 0.9211 olarak belirlenmiştir.

#### **Verilerin Toplanması**

Anket formu, örneklem kısmında belirtilen öğrencilere (aday öğretmenlere), derslere giren öğretim elemanlarından yardım alınarak, birer ders saati içerisinde iki ayrı zamanda uygulanmıştır. Birinci uygulama, dönemin başında ve beklentileri almak üzere uygulanmıştır. İkinci uygulama ise dönemin sonunda, beklentilerin karşılanma düzeyini belirlemek amacıyla uygulanmıştır. İki farklı zamanda aynı öğrencilere uygulanan anket formlarındaki tek fark, her bir soruya ilişkin soru kökünün ve seçeneklerin amaca göre değiştirilmiş olmasıdır.

#### **Verilerin Çözümü ve Yorumu**

Gelişigüzel ya da çok eksik doldurulan formlar iptal edilerek beklentileri belirlemeye dönük 406 form ve beklentilerin karşılanma düzeyini belirlemeye dönük 412 formla aday öğretmenlerden elde edilen veriler, “SPSS 10.0 for Windows” istatistik programına araştırmacılar tarafından yüklenmiştir. Daha sonra da, araştırmanın alt problemleri kısmında belirtilen sorulara cevap bulmak üzere gerekli istatistikî testlere tabi tutulmuştur. Verilerin çözüm ve yorumunda başlıca aritmetik ortalama, t testi ve korelasyon testinden yararlanılmıştır.

Alt problemlerde yer alan öğrencilerin bilgi, tutum ve davranış boyutlarındaki beklenti ve karşılanma düzeylerini belirlemek üzere aritmetik ortalama, iki değer arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek üzere t testi, boyutlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere ise Pearson's r değerinden yararlanılmıştır. Testlerde  $p < 0.5$  düzeyi anlamlılık düzeyi olarak yeterli kabul edilmiştir.

Testler sonunda elde edilen bulgular aşağıda, “Bulgular” bölümündeki tablolara aktarılmıştır.

## Bulgular

### 1. Aday Öğretmenlerin Okul Deneyimi I Dersinden Bilişsel Beklentileri ve Bunların Karşılanma Düzeyine İlişkin Bulgular

Okul Deneyimi I dersi için gözleme giden eğitim fakültesi öğrencilerinin bu ders sürecinden bilişsel beklentileri ile bunların karşılanma düzeyi arasındaki farka dair bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

**Tablo 1. Aday Öğretmenlerin Bilişsel Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyi**

| Bilişsel Beklentiler                                                                                                              | Karşılaştırma Grubu | $\bar{X}$   | Ss         | t              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------|------------|----------------|
| Öğretmenlerin, gözlem ödevlerimizi hazırlarken bilgileriyle yardımcı olmalarını                                                   | Beklenen            | 4,47        | ,74        | 32,655*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 2,23        | 1,17       |                |
| Öğretmenlerin farklı ortamlarda (bahçede, sınıfta, öğretmen odasında vb.) kendilerini gözleme fırsatını vermelerini               | Beklenen            | 4,13        | ,98        | 7,683*         |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,52        | 1,27       |                |
| Öğretmenlerin, öğrencilerle ve okul idaresiyle ilişkiler konusunda bizleri bilgilendirmelerini                                    | Beklenen            | 4,59        | ,66        | 17,387*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,36        | 1,26       |                |
| Öğrencilerin, derslerle ilgili sorular sorarak bizlerden yararlanmaya çalışmalarını                                               | Beklenen            | 3,94        | 1,00       | 7,583*         |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,35        | 1,22       |                |
| Öğrencilerin, okul ve öğretmenlerle ilgili konularda bize tanıtıcı bilgi vermelerini                                              | Beklenen            | 4,12        | ,97        | 11,229*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,28        | 1,15       |                |
| Gözlemci arkadaşlarımla, öğretmen davranışları konusunda bilgi alış verişinde bulunmayı                                           | Beklenen            | 4,28        | 2,32       | 4,244*         |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,75        | 1,05       |                |
| Gözlemci arkadaşlarımla, öğrenci davranışları konusunda bilgi alış verişinde bulunmayı                                            | Beklenen            | 4,20        | ,91        | 4,862*         |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,88        | ,97        |                |
| Danışmanlarımızın, Okul Deneyimi dersinin amacı, işleyişi ve bizden beklenen davranışlar hakkında bizleri bilgilendirmelerini     | Beklenen            | 4,92        | ,28        | 16,523*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 4,05        | 1,02       |                |
| Danışmanlarımızın, belli aralıklarla toplantılar düzenleyerek gidişat hakkında bilgilendirmelerini ve bizleri bilgilendirmelerini | Beklenen            | 4,55        | ,68        | 18,469*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,15        | 1,38       |                |
| Danışmanlarımızın, hazırlanan ödevlerin yapılışı ve doğruluğu ile ilgili olarak bizlere açıklamalarda bulunmalarını               | Beklenen            | 4,73        | ,54        | 17,896*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,45        | 1,34       |                |
| Okul yöneticilerinin, okulun yapısı ve işleyişi hakkında bizleri bilgilendirmelerini                                              | Beklenen            | 4,51        | ,72        | 13,613*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,50        | 1,32       |                |
| Okul idaresinin, kendilerine karşı görev ve sorumluluklarımız konusunda bizleri bilgilendirmelerini                               | Beklenen            | 4,60        | ,63        | 13,942*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,63        | 1,24       |                |
| Okul idaresinin, kendi sorumlulukları ve görev zorlukları hakkında bizleri bilgilendirmelerini                                    | Beklenen            | 4,40        | ,77        | 13,331*        |
|                                                                                                                                   | Karşılanan          | 3,46        | 1,19       |                |
| <b>Genel Ortalama</b>                                                                                                             | <b>Beklenen</b>     | <b>4,42</b> | <b>,45</b> | <b>24,560*</b> |
|                                                                                                                                   | <b>Karşılanan</b>   | <b>3,43</b> | <b>,67</b> |                |

$N_{\text{beklenen}}: 406; N_{\text{karşılanan}}: 412$

SD: 816; \*:p<,05

Tablo 1’de görüldüğü üzere liste şeklinde sunulan bilişsel beklentilerin düzeyi  $\bar{X}=4,92-3,94$  arasında değişmektedir. Aday öğretmenlerin en yüksek beklenti içerisinde oldukları özellik, danışmanların ders süreci hakkında kendilerini bilgilendirmeleri iken; en düşük düzeydeki beklentileri, öğrencilerin derslerle ilgili yardım almak üzere gözlemcilere sorular yöneltmeleridir. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalama ise  $\bar{X}=4,05-2,23$  arasında değişmektedir. Karşılanma düzeyi en yüksek olan beklenti danışmanların süreç hakkında kendilerini bilgilendirmeleri iken; en alt düzeyde karşılanan beklentileri, rehber öğretmenlerin gözlem ödevlerini hazırlama konusunda kendilerine bilişsel yardımda bulunmalarıdır. Aday öğretmenlerin bilişsel beklentilerine ilişkin genel ortalama  $\bar{X}=4,42$  iken, karşılanma düzeyine ilişkin genel ortalama  $\bar{X}=3,43$ ’tür.

Bütün bilişsel beklenti ve karşılanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ( $t_{(816)} : 24,560$ ,  $p < .05$ ).

## 2. Aday Öğretmenlerin Okul Deneyimi I Dersinden Duyuşsal Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyine İlişkin Bulgular

Aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersinden duyuşsal beklentileri ile bunların karşılanma düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir.

**Tablo 2. Aday Öğretmenlerin Duyuşsal Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyi**

| Duyuşsal Beklentiler                                                                                                               | Karşılaştırma Grubu | $\bar{X}$   | Ss         | t              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------|------------|----------------|
| Öğretmenlerin, beni, bir öğretmen gibi kabul etmelerini ve kişiliğime saygı duymalarını                                            | Beklenen            | 4,72        | ,52        | 14,896*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,96        | ,89        |                |
| Öğretmenlerin, mesleği tanımam için bana yardımcı olmada istekli bulunmalarını                                                     | Beklenen            | 4,80        | ,47        | 22,629*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,55        | 1,01       |                |
| Öğretmenlerin, mesleki sorunlar ve zorluklar hakkında bana bilgi vermede istekli olmalarını                                        | Beklenen            | 4,65        | ,63        | 20,114*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,37        | 1,12       |                |
| Öğrencilerin, bizleri kendi öğretmenleriymiş gibi kabul etmelerini                                                                 | Beklenen            | 4,58        | ,68        | 8,805*         |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 4,08        | ,92        |                |
| Öğrencilerin, derslere istekli girmelerini ve öğrenmeye meraklı olmalarını                                                         | Beklenen            | 4,70        | ,58        | 19,677*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,59        | ,99        |                |
| Gözlemci arkadaşlarımın, birbirimizle ilişkilerde saygılı olmalarını                                                               | Beklenen            | 4,85        | ,37        | 10,975*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 4,37        | ,81        |                |
| Gözlemci arkadaşlarımın, okul deneyiminin bizim için önemine inanmalarını ve bundan en iyi şekilde yararlanmaya istekli olmalarını | Beklenen            | 4,67        | ,56        | 12,404*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 4,00        | ,93        |                |
| Danışmanlarımızın, bu dersten en iyi şekilde yararlanmamız konusunda istekli ve gayretli olmalarını                                | Beklenen            | 4,75        | ,49        | 18,063*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,66        | 1,12       |                |
| Danışmanlarımızın, bu dersin bizler açısından önemine inanmalarını ve bizleri inandırmalarını                                      | Beklenen            | 4,64        | ,56        | 13,529*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,78        | 1,16       |                |
| Danışmanların, kişiliğimize, düşüncelerimize, etkinliklerimize önem verip saygı duymalarını                                        | Beklenen            | 4,85        | ,42        | 13,972*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 4,09        | 1,02       |                |
| Okul yöneticilerinin, deneyim sürecinde karşılaştığımız sorunları aşmamızda yardımcı olmaya istekli bulunmalarını                  | Beklenen            | 4,66        | ,60        | 18,304*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,44        | 1,20       |                |
| Okul yöneticilerinin, dersle ilgili sorumluluk bilinci içerisinde olup gerekli düzenlemeleri yapmaya istekli olmalarını            | Beklenen            | 4,74        | ,49        | 15,107*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,83        | 1,11       |                |
| Okul yöneticilerinin bizimle, güleryüzlü ve hoşgörü ile ilişkiler kurmaya istekli olmalarını                                       | Beklenen            | 4,82        | ,45        | 16,324*        |
|                                                                                                                                    | Karşılanan          | 3,79        | 1,20       |                |
| <b>Genel Ortalama</b>                                                                                                              | <b>Beklenen</b>     | <b>4,73</b> | <b>,29</b> | <b>27,482*</b> |
|                                                                                                                                    | <b>Karşılanan</b>   | <b>3,81</b> | <b>,61</b> |                |

$N_{\text{beklenen}}: 406; N_{\text{karşılanan}}: 412$

SD: 816; \*:  $p < .05$

Tablo 2’de görüldüğü üzere aday öğretmenlerin duyuşsal beklenti düzeyleri  $\bar{X} = 4,85-4,58$  arasında değişmektedir. Aday öğretmenlerin en yüksek duyuşsal beklentisi, gözlemci arkadaşları ve danışmanlarının onlara saygı duymaları iken; en düşük düzeydeki beklentileri öğrencilerin onları kendi öğretmenleriymiş gibi kabul etmeleridir. Beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalamalar ise  $\bar{X} = 4,37-3,37$  arasında değişmektedir. En yüksek düzeyde karşılanan duyuşsal beklenti gözlemcilerin birbirlerine saygı duymaları iken; en düşük düzeyde karşılanan beklentileri rehber öğretmenlerin onları bilgilendirme ve yardımcı olmada istekli

bulunmaktadır. Aday öğretmenlerin duyuşsal beklentilerine ilişkin genel ortalama  $\bar{X}=4,73$  iken; karşılanma düzeyinin genel ortalaması  $\bar{X}=3,81$ 'dir.

Aday öğretmenlerin bütün duyuşsal beklenti ve karşılanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ( $t_{(816)}: 27,482, p<,05$ ).

### 3. Aday Öğretmenlerin Okul Deneyimi I Dersinden Davranışsal Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyine İlişkin Bulgular

Aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersinden davranışsal beklenti ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

**Tablo 3. Aday Öğretmenlerin Davranışsal Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyi**

| Davranışsal Beklentiler                                                                                                | Karşılaştırma Grubu | $\bar{X}$   | Ss         | t              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------|------------|----------------|
| Öğretmenlerin, gülyeryüzlü ve güven verici bir şekilde bizlerle ilişki kurmalarını                                     | Beklenen            | 4,88        | ,37        | 20,409*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,82        | ,98        |                |
| Öğretmenlerin, bireysel olarak düştüğümüz hatalara karşı uyarılarını demokratik yollarla yapmalarını                   | Beklenen            | 4,55        | ,73        | 20,323*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,04        | 1,32       |                |
| Öğretmenlerin, davranışları ile bize iyi birer örnek olmalarını                                                        | Beklenen            | 4,69        | ,56        | 19,418*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,56        | 1,04       |                |
| Öğrencilerin, kendilerini tanımamız konusunda bizlere yardımcı olmalarını                                              | Beklenen            | 4,43        | ,73        | 8,672*         |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,90        | ,97        |                |
| Öğrencilerin, öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmalarını                                                        | Beklenen            | 4,69        | ,58        | 16,774*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,75        | ,96        |                |
| Gözlemci arkadaşlarla, gözlem ödevlerini yaparken yardımlaşmayı                                                        | Beklenen            | 4,50        | ,80        | 9,773*         |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,82        | 1,14       |                |
| Gözlemci arkadaşların, davranış ve sözleriyle, öğrencilere iyi örnek olmaya çalışmalarını                              | Beklenen            | 4,78        | ,49        | 10,032*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 4,32        | ,79        |                |
| Danışmanlarımızın, okulda karşılaştığımız sorunları aşmamızda yardımcı olmalarını                                      | Beklenen            | 4,80        | ,43        | 19,655*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,65        | 1,11       |                |
| Danışmanlarımızın, okul idaresi ve öğretmenlerle ilişkiler kurmada öncülük etmelerini                                  | Beklenen            | 4,67        | ,57        | 14,909*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,66        | 1,25       |                |
| Danışmanlarımızın, zaman zaman toplantılar yaparak sorunlarımızı ve beklentilerimizi almalarını                        | Beklenen            | 4,46        | ,77        | 18,782*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,02        | 1,35       |                |
| Okul yöneticilerinin, teneffüslerde dinlenebileceğimiz bir ortam ayarlamalarını                                        | Beklenen            | 4,66        | ,57        | 11,880*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,83        | 1,28       |                |
| Okul yöneticilerinin, gözlem ödevlerini hazırlamada bizlere yardımcı olmalarını                                        | Beklenen            | 4,50        | ,78        | 23,038*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 2,72        | 1,34       |                |
| Okul yöneticilerinin, öğrenci, öğretmen ve yöneticilerle iyi ilişkiler kurmamız için gerekli düzenlemeleri yapmalarını | Beklenen            | 4,70        | ,56        | 17,599*        |
|                                                                                                                        | Karşılanan          | 3,50        | 1,26       |                |
| <b>Genel Ortalama</b>                                                                                                  | <b>Beklenen</b>     | <b>4,64</b> | <b>,32</b> | <b>30,196*</b> |
|                                                                                                                        | <b>Karşılanan</b>   | <b>3,58</b> | <b>,63</b> |                |

$N_{\text{beklenen}}: 406; N_{\text{karşılanan}}: 412$

SD: 816; \*:p<,05

Tablo 3'te görüldüğü üzere aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersinden davranışsal beklenti düzeyleri  $\bar{X}=4,88-4,43$  arasında değişmektedir. Aday öğretmenlerin en yüksek beklentileri, rehber öğretmenlerin onlarla gülyeryüzlü, güven verici bir ilişki kurmaya çalışmalarını iken; en düşük beklentileri, öğrencilerin kendilerini tanımaları için gözlemcilere yardımcı olmalarıdır. Beklentilerin karşılanma düzeyi ise  $\bar{X}=4,32-2,72$  arasında değişmektedir. En yüksek düzeyde karşılanan davranışsal beklenti, gözlemci öğrencilerin

ilköğretim öğrencilerine iyi örnek olmaları iken; en düşük düzeyde karşılanan beklenti ise, okul yöneticilerinin gözlem ödevlerini hazırlama konusunda onlara yardımcı olmalarıdır. Aday öğretmenlerin davranışsal beklentilerinin genel ortalaması  $\bar{X}=4,64$  iken; karşılanma düzeyinin genel ortalaması  $\bar{X}=3,58$ 'dir.

Aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersi ile ilgili bütün davranışsal beklenti ve karşılanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ( $t_{(816)}: 30,196, p<,05$ ).

#### 4. Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal Boyutların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersi ile ilgili bilişsel, duyuşsal ve davranışsal beklentileri ve karşılanma düzeyine dair genel ortalamalar arasındaki ilişki Tablo 4'te sunulmuştur.

**Tablo 4. Boyutlar Arasında Genel Karşılaştırma**

| Boyutlar           | Beklenti Düzeyi |     | Karşılanma Düzeyi |     | t       |
|--------------------|-----------------|-----|-------------------|-----|---------|
|                    | $\bar{X}$       | Ss  | $\bar{X}$         | Ss  |         |
| <b>Bilişsel</b>    | 4,42            | ,45 | 3,43              | ,67 | 24,560* |
| <b>Duyuşsal</b>    | 4,73            | ,29 | 3,81              | ,61 | 27,482* |
| <b>Davranışsal</b> | 4,64            | ,32 | 3,58              | ,63 | 30,196* |

$N_{\text{beklenen}}: 406; N_{\text{karşılanan}}: 412$

SD: 816; \*:p<,05

Tablo 4'te görüldüğü üzere aday öğretmenlerin en yüksek beklentileri, duyuşsal nitelikte iken ( $\bar{X}=4,73$ ), en düşük beklentileri, bilişsel niteliktedir ( $\bar{X}=4,42$ ). Buna benzer şekilde, gözlemcilerin beklenti alanlarından en iyi düzeyde duyuşsal beklentilerin ( $\bar{X}=3,81$ ), en düşük düzeyde de bilişsel beklentilerin ( $\bar{X}=3,43$ ) karşılandığı anlaşılmaktadır.

#### 5. Okul Deneyimi I Dersinden Beklenti ve Karşılanma Düzeylerinin Bilişsel, Duyuşsal ve Davranışsal Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersinden beklenti ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları arasındaki ilişkilerle ilgili bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

**Tablo 5. Boyutlar Arasındaki Korlasyonel İlişki**

| <b>Beklenti ve Karşılanma Düzeyi Boyutları</b>             |                   |       | <b>Bilişsel</b>                                                     | <b>Duyuşsal</b> | <b>Davranışsal</b> |
|------------------------------------------------------------|-------------------|-------|---------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------------|
| Bilişsel                                                   | Beklenti          | $r_1$ | 1,000                                                               | ,637*           | ,710*              |
|                                                            | Karşılanma Düzeyi | $r_2$ | 1,000                                                               | ,779*           | ,870*              |
| Duyuşsal                                                   | Beklenti          | $r_1$ |                                                                     | 1,000           | ,784*              |
|                                                            | Karşılanma Düzeyi | $r_2$ |                                                                     | 1,000           | ,856*              |
| Davranışsal                                                | Beklenti          | $r_1$ |                                                                     |                 | 1,000              |
|                                                            | Karşılanma Düzeyi | $r_2$ |                                                                     |                 | 1,000              |
| N <sub>beklenen</sub> : 406; N <sub>karşılanan</sub> : 412 |                   |       | $r_1$ : Beklenti boyutları arasındaki ilişki;                       |                 |                    |
| SD: 816; *: $p < ,05$                                      |                   |       | $r_2$ : Beklentilerin karşılanma düzeyi boyutları arasındaki ilişki |                 |                    |

Tablo 5’te görüldüğü gibi aday öğretmenlerin Okul Deneyimi I dersinden beklentilerinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır ( $p < .001$ ). En yüksek ilişki, duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasındadır ( $r_1 = ,784$ ). Beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin bu boyutlar arasında da yine anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ve en yüksek ilişki duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasındadır ( $r_2 = ,856$ ).

## SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul Deneyimi I dersi, eğitim fakültelerine yeni gelmiş öğrencilere öğretmenlik mesleğini somut bir şekilde tanımları ve gelecek üç yıllık öğrenim yaşamlarını daha bilinçli değerlendirmeleri için gerekli ipuçları sağlama fırsatı veren bir ders niteliğindedir. Bu dersten aday öğretmenlerin etkin olarak yararlanabilmeleri için ne beklediklerini ve bu beklentilerin ne düzeyde karşılanabildiğinin belirlenmesi önemlidir. Bu amaçla yapılan çalışmamız sonunda başlıca şu sonuçlar elde edilmiştir:

1. Aday öğretmenler yüksek düzeyde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal beklentilerle Okul Deneyimi I ders sürecine başlamaktadırlar. Aday öğretmenlerin beklentilerinin yüksek olması; öğretmenlik mesleğine ilk adımı atmanın verdiği heyecan ve tedirginlikten, daha önce almış oldukları “Öğretmenlik Mesleğine Giriş” dersinde yüksek düzeyde motive olmalarından, mesleğin önemine ve zorluklarına inanmalarından, öğretmen-öğrenci rolleri arasına sıkışmış olmanın verdiği tedirginlikten, farklı bir ortam ve pozisyonda bulunacaklarını bilmelerinden dolayı oluşan kaygı düzeylerinin yüksekliğinden ve bu olumsuzlukların sonucunda düşebilecekleri yanlışlıklardan dolayı diğer ilgililerden anlayış beklentilerinden kaynaklanmış olabilir.

Aday öğretmenlerin beklentileri yüksek olmasına karşılık, bu beklentiler yeterince karşılanamamıştır. Tüm beklenti ve bunların karşılanma düzeyleri arasında, karşılanma düzeyi aleyhine anlamlı bir fark vardır. Bunun nedenleri arasında;

- Çok fazla sayıda aday öğretmenin aynı anda gözlem etkinliğini yürütüyor olması,
- Aynı dönem içerisinde eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin de öğretmenlik uygulaması dersini yürütüyor olması,
- Okulun fiziksel, sosyal ve psikolojik alt yapısının yetersizliği ve öğretmenlerin önceliği kendi öğrencilerine vermesi,
- Müfredatın yoğun olması,
- Yönetici ve öğretmenlerin bu dersin gerekleri hakkında yeterince bilgilendirilmeyişi,

- Danışmanların, fakültedeki derslerinin yoğunluğundan dolayı aday öğretmenlerle ilgilenmeye yeterince zaman ayıramayışı gibi olumsuzluklar sayılabilir.

Uygulama okullarının koşulları, alt yapı yeterlikleri, danışman ve rehber öğretmenin yaklaşımları, Okul Deneyimi dersinin amacına ulaşmasında önemli etkenlerdir (Uslu, 2001:35; Dönmez, 2001:20; Sağlam ve Sağlam, 2004:25). Gürbüzürk (2000:172) tarafından yapılan bir çalışma da, ileri sürülen bu nedenleri destekler niteliktedir. Ona göre Okul Deneyimi I dersi etkinliklerinin tam olarak gerçekleştirilememe nedenleri; okulların fiziksel yetersizlikleri yönetici ve öğretmenlerin ilgisizlikleri, Okul Deneyimi ders süresinin sınırlı olması ve öğrencilerin uygulamalar hakkındaki bilgi yetersizliğidir. Saracaloğlu ve arkadaşları (2004:25), eğitim fakültesi öğrencilerinin %52,4'ünün, öğretim elemanlarının ilgisizliklerinden yakındıklarını belirlemişlerdir. Ayrıca Tutkun (2000:177) ile Genç ve arkadaşları (Aktaran Sağlam ve Sağlam, 2004:24); danışman, rehber öğretmen ve uygulama okulu yöneticilerinin, fakülte-okul iş birliği ve okullardaki uygulamalarla ilgili bilgi ve güdü yetersizlikleri ile alt yapı eksikliklerinin, amaçlara ulaşmayı engelleyen önemli sorunlar olduğunu belirtmektedirler.

2. Aday öğretmenler en çok duyuşsal beklentiye, en az da bilişsel beklentiye sahiptir. Beklentilerin karşılanma düzeyi ile ilgili olarak da aynı sıralama göze çarpmaktadır. Aday öğretmenlerin en çok duyuşsal beklentileri, en az da bilişsel beklentileri karşılanabilmiştir. Bu durum; danışman, yönetici ve öğretmenlerin, aday öğretmenlere yardım etmeye istekli olduklarını; ancak işlerinin yoğunluğu, gözlemci öğrencilerin çokluğu, buna karşılık yeterli sayıda rehber ve danışmanların olmaması, rehber öğretmen, yönetici ve danışmanların nasıl yardımcı olunacağını bilmemeleri gibi nedenlerle onları bilgilendirmede yetersiz kaldıkları şeklinde yorumlanabilir. Nitekim Uslu (2001:35), Buyurgan (2001:38), Tutkun (2000:177) ve Gürbüzürk (2000:172) yaptıkları çalışmalar sonunda danışman ve rehber öğretmenlerin bilgi yetersizliklerinin ve görevlendirmelerin sayısal olarak dengesiz ya da yetersiz olmasının, aday öğretmenlerin süreç hakkındaki bilgilendirilmelerini olumsuz yönde etkilediğini belirlemişlerdir. Sağlam ve Sağlam (2004:23,25) yapmış oldukları bir araştırma sonunda, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde daha çok uygulama öğretmeni ve danışmanın görevlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaştıklarını belirtmişlerdir.

Ayrıca hem beklenti hem de beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin boyutlar arasındaki sıralamanın aynı olması dikkati çekmektedir. Bu paralellik, beklentilerin yüksek olduğu alanlarda, beklentilerin karşılanma düzeyinin de yüksek olacağı şeklinde yorumlanabilir. Beklentisi yüksek olan aday öğretmenlerin, bu beklentilerini gerçekleştirmek üzere gerekli tedbirleri alma, girişimlerde bulunma ve çıkış yolları üzerinde daha çok düşünmelerinin bir sonucu olarak, beklentilerinin karşılanma düzeyi yükselmiş olabilir. Buna göre aday öğretmenlerin beklentilerinin yüksek tutulmasının, karşılanma oranını da yükseltebileceği sonucuna varılabilir. Bu çerçevede, aday öğretmenlere ilişkin yapılan bilgilendirme çalışmalarında, Okul Deneyimi I dersinin onlar açısından önemi, gerekliliği ve karşılaşılabilecek sorunlarla mücadele yolları hakkında güdüleyici açıklamalar yapılması önemlidir. Ayrıca danışman, rehber öğretmen ve yöneticilerin, aday öğretmenlere dersle ilgili kendi sorumluluklarını belirterek her türlü yardıma açık oldukları konusunda onları ikna etmeleri gerekir. Bu yaklaşımın, aday öğretmenlerin dersle ilgili beklentilerini ve buna bağlı olarak beklentilerinin karşılanma düzeylerinin yükselmesini beraberinde getireceği söylenebilir.

**3. Okul Deneyimi I dersi ile ilgili bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum, Okul Deneyimi I dersinin bu boyutları arasında bir bütünlük bulunduğu anlamına gelmektedir. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutların birbirini destekleyici bir özelliği bulunmaktadır. Bu boyutlardan herhangi birine yönelik yapılacak iyileştirme ya da kötüleştirme, etkisini diğer boyutlarda da aynı yönde gösterecektir.**

Beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin bu boyutlar arasındaki ilişki, beklenti düzeylerindeki ilişkiye göre daha güçlüdür. Bu durum, Okul Deneyimi I dersine henüz başlamamış öğrencilerin ders süreci ile ilgili olarak zihinlerinde kısmen de olsa var olan bulanıklığın, süreç sonunda yaşantı ve gözlemleri nedeniyle yerini zihinsel berraklığa bırakmasından, birçok kaygının yersiz olduğunun farkına varmalarından kaynaklanabilir. Nitekim Uslu (2001:34-35), Okul Deneyimi derslerini alan öğrencilerin, süreç sonunda derse ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve davranışlarında bir netleşmenin meydana geldiğini yaptığı çalışma sonunda belirlemiştir.

Ayrıca hem beklenti hem de beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin boyutlar arasındaki ilişkinin en çok duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasında bulunduğu da dikkati çekmektedir. Buradan yola çıkarak bütün boyutlar birbirini etkilemekle birlikte bu etkileşimin duyuşsal ve davranışsal boyutlar arasında daha sıkı olduğu sonucuna varılabilir. Aday öğretmenlerin duyguları üzerinde, karşısındaki kişilerin somut davranışlarının, davranışları üzerinde de karşısındaki kişilerin güler yüz, hoşgörü, güven vericilik gibi duyuşsal özelliklerinin daha etkili olduğu söylenebilir.

### **Öneriler**

Bütün bu sonuçlar itibarıyla Okul Deneyimi I dersinin gözlemci öğrenciler açısından daha yararlı duruma getirilmesi için şunlar önerilebilir:

**1. Okul Deneyimi I ders sürecinde daha etkili bir iş birliğinin sağlanabilmesi için öncelikle uygulama okulu yönetici ve rehber öğretmenleri ile danışmanlar arasında, karşılıklı istek ve beklentiler, dersin amaç ve işleyişi, okulların imkânları, öğrenci-öğretmen-gözlemci ilişkileri gibi konularda bilgi alış veriş yapılmalıdır.**

**2. Gözlem okullarına aday öğretmenler gönderilirken okulun kapasite ve imkânları, alt yapı yeterlikleri göz önüne alınarak öğrenci dağılımı yapılmalı, okullarda aday öğretmen yoğunluğu yaşanmamalıdır.**

**3. Çok sayıda aday öğretmenin sorunuyla ve ödevleriyle ilgilenilmesi, gerekli takibin yapılması zordur. Bu nedenle danışman öğretim elemanı ve rehber öğretmenlerin işlerinin yoğunluğu dikkate alınarak ilgilenebilecekleri sayıda aday öğretmen verilmelidir.**

**4. Dönem içerisinde ihtiyaca göre danışman, rehber öğretmen, yönetici ve aday öğretmenler birkaç kez değerlendirme toplantısı yapmalı ve ders sürecinde yaşanan aksaklıklar, sorunlar ve çözüm yolları hakkında görüş alış verişinde bulunulmalıdır.**

**5. Okul Deneyimi I dersine bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar açısından bir bütün olarak bakılmalıdır. Aday öğretmenlere danışman, rehber öğretmen ve uygulama okulu yöneticileri tarafından, Okul Deneyimi I dersi süreci ile ilgili olarak her aşamada bilişsel, duyuşsal ve davranışsal destek bir arada verilmeli, bunlardan herhangi biri göz ardı edilmemelidir.**

**6. Her hafta Okul Deneyimi I dersinin teorik dersi danışman tarafından mutlaka yapılmalı, gözlem çalışmaları ve ödevleri incelenerek gerekli dönüt ve düzeltmelerde bulunulmalıdır.**

7. Aday öğretmenlerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal beklenti düzeyleri yüksek tutulmalıdır. Buna dönük olarak da Okul Deneyimi I ders sürecinin ilk bir-iki haftası danışman, rehber öğretmen, yönetici ve hatta bazı ilköğretim öğrencilerinin katılımıyla aday öğretmenlere dönük dersin amacı, işleyişi, süreci, ödevler, sorumluluklar gibi konularda bilgilendirici toplantılar düzenlenmeli, gözlemcilerin zihinlerindeki her türlü soru, sorun giderilmeye, gözlemciler süreç hakkında daha bilinçli kılınmaya çalışılmalıdır.

8. Danışmanların, aday öğretmenlere daha etkili yardımcı olabilmeleri, her şeyden önce öğretmenlik mesleğini, ilköğretim okullarının özelliklerini, çocukların niteliklerini vb. bilme düzeyleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle danışman öğretim elemanları belirlenirken formasyon dersi almış, öğretmenlik deneyimi bulunan kişiler tercih edilmelidir.

9. Okul deneyimi dersinin daha etkili olmasını sağlamak üzere bu araştırmaya ek olarak öğretim elemanı, rehber öğretmen, okul yöneticisi, ilköğretim öğrencilerinin de Okul Deneyimi I ders sürecinden beklentilerini belirlemek üzere araştırmalar yapılmalıdır. Onların bakış açıları ile de sürecin değerlendirilmesi dersin hedeflerine ulaşmasına önemli katkılar sağlayabilir. Ayrıca benzer araştırmalar, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine dönük olarak da yapılmalıdır.

### Kaynaklar

- Açıkgöz, K.Ü. (2004). *Aktif Öğrenme*. 6. baskı. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akyüz, Y. (1997). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Türk Kültür Koleji Yayınları.
- Anonim. (1998). *Fakülte Okul İşbirliği*. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Anonim. (1999). *Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon*. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Anonim. (2001). *Öğrenci Kılavuzu*. Kırşehir: GÜ Kırşehir Eğitim Fakültesi.
- Anonim. (2002). *Öğretmen Yeterlikleri*. Ankara: MEB Yayınevi (Yayın No:3749).
- Aykaç, N. (2004). “Türkiye’de ve Bazı Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları (Türkiye, İsviçre, Almanya, ABD ve Japonya Örneği)” *Çağdaş Eğitim*, 308, 34-43.
- Aziz, A. (1994). *Araştırma Yöntemleri, Teknikleri ve İletişim*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Beydoğan, H.Ö. (2001). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Erzurum: Eser Ofset.
- Binbaşıoğlu, C. (1988). *Genel Öğretim Bilgisi*. Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Binbaşıoğlu, C. (2004). Bilgi Çağında Öğretmen Yetiştirme. *Çağdaş Eğitim*, 308, 3-12
- Buyurgan, S. (2001). Okul Deneyimi I Dersi İle İlgili İzlenimler. *Çağdaş Eğitim*. 274, 32-38.
- Büyükkaragöz, S.S. ve Çivi, C. (1997). *Genel Öğretim Metotları*. Konya: Mikro Yayınevi.
- Çakmak, M. (2000). Aday Öğretmenler ve Deneyimli Öğretmenlerin Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Yaklaşımları Konusunda Yapılan Araştırmalar Üzerine Bir İnceleme. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu (10-12 Mayıs 2000)*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Dönmez, B. (2001). Öğretmen Yetiştirmede Kurumlar Arası Eşgüdüm Sorunları ve Eğitim Fakültelerinin Durumu. *Çağdaş Eğitim*. 276, 16-22.
- Gürbüztürk, O. (2000). Eğitim Fakülteleri Programlarında Yer Alan Okul Deneyimi I Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu (10-12 Mayıs 2000)*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Kıncal, R.Y. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özden, Y. (1998). *Eğitimde Dönüşüm*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özgüven, İ.E. (1988). *Bireyi Tanıma Teknikleri*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Sağlam, A.Ç. ve M. Sağlam. (2004). Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi Derslerinin Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Çağdaş Eğitim*. 305, 18-25.
- Saracaloğlu, A.S.; Serin, O.; Bozkurt, N. ve Serin, U. (2004). Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörler. *Çağdaş Eğitim*. 311, 16-27.
- Selçuk, Z. (2000). *Okul Deneyimi ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sencer M. (1989). *Toplumbilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Taşdemir, M. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Tutkun, Ö.F. (2000). Yeniden Yapılanma Sürecinde Fakülte-Uygulama Okulu İşbirliği ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu (10-12 Mayıs 2000)*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Uslu, Z. (2001). Okul Deneyimi Derslerinin Öğretmen Adaylarına Etkileri. *Çağdaş Eğitim*, 282, 29-36.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

## *Summary*

### **THE STUDENT EXPECTATIONS AND THE SATISFACTION LEVEL CONCERNING THE “SCHOOL EXPERIENCE I” LESSON**

**Rüştü YEŞİL\***

**Nihat ÇALIŞKAN\*\***

When the program dimensional teacher training system in Turkey is examined, it is seen as an outstanding feature that teaching practices are considered more significant compared to the former programs. In the Educational Faculty program, which is also shaped by this thought, more attention and lesson hours are allocated to the teaching experience and applications. One of these lessons is called “School Experience I”. This course gets almost the first place in teacher training system of Turkey. It generally aims to inform the candidates about what sort of a job they are supposed to have. This is an important opportunity for the students since it makes them have a more conscious approach towards the lessons they will study with related to the teaching profession. In a way, the candidates are informed of the target just at the beginning of the process. The candidates start the “School Experience I” lesson with some expectations. The achievement of this lesson’s goal is related to the satisfaction level of the candidates in terms of their expectations. These expectations can be collected in three groups; cognitive, sensational and behavioral expectations. The main aim of this study is to determine the cognitive, sensational, and behavioural expectations of the students and their satisfaction level with respect to the “School Experience I” lesson.

The data in the study was obtained through the application of the questionnaire developed by the researchers to the first-year students from different departments in Kırşehir Educational Faculty. The questionnaire was applied twice, at the beginning and at the end of the process, to determine the expectations and the satisfaction level. For the analysis and evaluation of the data, arithmetic mean, t test and pearson’s r values were utilized.

As a conclusion of this study, it is found that the “School Experience I” lesson does not satisfy the observer’s expectations and there are meaningful differences between all expectations and the satisfaction levels and that the expectation and satisfaction levels are in order from higher to lower as cognitive, sensational, and behavioral dimensions respectively. Moreover, it is seen that there is a meaningful and positive correlation among the dimensions mentioned. The relation among these dimensions with regard to the satisfaction level of the expectations is stronger in comparison with the relation in expectation levels. The strongest relation is the one between the sensational and behavioural dimensions.

---

Address for correspondence: \*Yard. Doç. Dr. Rüştü Yeşil, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, rustu@gazi.edu.tr. \*\*Öğr. Gör. Dr. Nihat Çalışkan, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, cnihat@gazi.edu.tr.